

Capitolul întâi

Nu i-au lăsat să urce la tribună.

Sașa* privea înaintea picioarelor: ochii i-au obosit de roșul drapelului și griul uniformelor. Roșul era chiar în față, îi atinge obrazul, uneori trădând un iz de pînză stătută.

Griul era dincolo de grilaje. „Trupeții” – scunzi, toți la fel, prăfuiți, ținând bulane lungi în mâini, fără chef. Milițienii aveau fețe obosite, inflamate de iritare. Nelipsitul ofițer privea amenințător spre mulțime. Mîinile sale erau așezate, cu tupeu, pe bara superioară a gardului care separă demonstrații de forțele de ordine, și de întregul oraș.

Mai erau și cîțiva locotenenți-colonei, sub scurtele cărora se ghiceau niște burți opulente. Pe undeva trebuia să fie și un colonel – cel mai cu moț ofițer, plin de emfază.

De fiecare dată Sașa încerca să-și imagineze cum va fi de această dată – *coordonatorul* suprem al mitingului opoziției, cel care e responsabil de ordinea publică. Uneori, era un individ uscățiv, cu obraji ascetici, zorindu-i dezgustat pe ofițerii din subordine. Alteori, era aidoma locotenenți-coloneilor, dar și mai masiv, și mai impunător, totodată, mai agil, mai vioi, cu un zîmbet pe buze, arătîndu-și dinții sănătoși. Se întilnea și

---

* Diminutiv de la Aleksandr, numele complet: Aleksandr Tișin – personajul principal al narațiunii. Pe parcursul scrierii se va întilni și sub formele: Sașa, San, Saniok, Sankea. Ultima formă a și dat titlul romanului.

un al treilea tip, cu totul mititel, precum un hrib, dar care se deplasa iute de tot printre rîndurile de milițieni, pe piciorușele sale neastîmpărate...

Deocamdată, nu observă niciun ofițer cu epoletii de colonel.

Puțin mai încolo, în spatele îngrăditurii, vuiiau și zumzăiau mașinile, ușile de la metrou se bălăngăneau neîncetat, oamenii fără adăpost cercetau cu grijă sticlele goale. Un caucazian sorbea o limonadă, scrutînd mitingul din spatele milițienilor. Sașa i-a surprins din întîmplare privirea. Caucazianul i-a întors spatele și a plecat de acolo.

Sașa a mai observat în apropierea gardului niște autobuze cu o stemă care avea un animal cu dinții rînjiți*. Geamurile autobuzelor aveau perdelele trase, uneori acestea se mișcau. Era lume multă în autobuze. Care aștepta ocazia să iasă, să tăbărăscă în goană, strîngînd în mîini cîte un baston de cauciuc și căutînd să lovească pe oricine, cu ură, repetat și fără discernămint.

— Vezi sau nu? – l-a întrebat Venka pe Sașa, nedormit, mahmur și cu ochii pleoștiți, ca niște colțunași răsfierti.

Sașa a încuviințat.

Puține șanse erau ca acest miting să nu aibă parte de prezența masivă a trupelor speciale, mai degrabă dimpotrivă.

Venka zîmbea, de parcă din autobuzele parcate nu erau gata să dea năvală niște bestii îmbrăcate în salopete de mascare, ci doar niscaiva clovni cu baloane colorate. Șasa s-a îndreptat fără o țintă anume spre gloata adunată în interiorul țarcului.

---

* Este, cel mai probabil, o figură de stil sau o ironie, căci nicio stemă a serviciilor federale nu conține un astfel de animal.

„Ne-au izolat ca pe niște ciumați...”

Îngrăditura era compusă din segmente metalice a câte doi metri fiecare, de-a lungul căreia la distanțe egale erau postați indivizi în uniformă.

Venka s-a luat după Sașa. Coloana lor se afla în cealaltă parte a pieței, și deja se distingea vocea Ianei, care-i alinia pe ortacii săi: băieți și fete. Mulți dintre cei pe care-i vedea sau îi atingea Sașa în timpul mersului său arătau cam rău, fiind și prost îmbrăcați. Aproape toți erau cu mult și enervant trecuți de prima tinerețe... În comportamentul lor se citea ceva proscris, de parcă au sosit încoace din ultimele puteri, în dorința de a-și da duhul aici. Portretele pe care le purtau, lipite la piept, ale unor conducători și lideri, trădau o tinerețe mai pronunțată decât a celor prezenți aieva. Ici-colo se arăta chipul zîmbitor al lui Lenin. Era o figură de mult cunoscută lui Sașa, încă de pe vremea abecedarului. Mîinile tremurînde vădeau chipul liniștit al successorului lui Lenin. Succesorul avea chipiu cu cozoroc și epoleți de *Generalisim*.

Li se propuneau ziare tipărite pe o hîrtie subțire, gri, dar Sașa le refuza, Venka se eschiva și el.

Tot ce se întîmpla aici trezea un amestec de tristețe și compasiune. Cîteva sute sau chiar mii de oameni se adunau de două sau de trei ori pe an în această piață – mînați de o inexplicabilă convingere că întrunirile lor triste vor deveni pricina demisiei acestei puteri odioase. De-a lungul anilor, protestatarii au îmbătrînit definitiv, și nu mai reprezentau pentru nimeni un pericol.

Este adevărat că, acum patru ani, un fost ofițer, și deloc întîmplător – filosoful, bravul și originalul Kostenko, a scos pentru prima oară în piață o gloată de tineri și foarte inconștienți, care nu prea pricepeau ce caută printre aceste drapele roșii și alături de

acești oameni, deloc juni. În câțiva ani flăcăii aceștia au crescut, devenind cunoscuți prin acțiunile lor violente și încăierările zgomotoase. Partidul lui Kostenko devenise atît de divers din perspectiva contingentului de tineri, încît s-a decis izolarea mitingului de azi cu un gard metalic, ca să nu se reverse...

Erau momente cînd moșulicii împăcați cu sine priveau, deopotrivă, cu speranță și o umbră de îndoială spre Sașa și Venea.

La tribună se legăna grav un deputat din fracțiunea patriotică. Chiar și de la oarece distanță puteai zări chipul său rozaliu, fața netedă a omului care se hrănește foarte sănătos, fapt care-l deosebea pe deputat de toți ceilalți, aflați alături: agitați și cu chipurile posomorîte. Deputatul era îmbrăcat într-un palton negru, dintr-o stofă scumpă, cu o croială pe măsură. Căciula de oaie și-a scos-o, apărînd în fața mulțimii cu capul descoperit. Cineva din suita lui, aflată în spatele deputatului, ținea această căciulă în mîini.

La poalele tribunei erau înșirate pancarte cu inscripții neghioabe, care niciodată și pe nimeni nu ar fi inspirat la acțiune.

Sașa se încrunta citindu-le.

Nu li s-a îngăduit să ia cuvîntul, motivîndu-se că e timp insuficient, și li s-a sugerat să nu blocheze accesul pe scară. Sașa, care se postase pe ultima treaptă a scării, privea de jos în sus spre organizator. Acesta mima o preocupare neobișnuită:

— Haideti, băieți, altă dată.

— Ce se-aude cu Kostenko? – coborîndu-se, Sașa a auzit vocea baritonală și clară a deputatului. Deputatul a observat banderola roșie cu simbolistica agresivă de pe mîna lui Sașa, și a pus această întrebare organizatorului, întorcîndu-se cu spatele la Sașa.

— E arestat – a urmat răspunsul, iar vocea aceea avea ceva zeflemitor, deși a dispărut imediat, atunci cînd deputatul a tunat iritat:

— Știu că este arestat.

— Se spune că-l vor condamna la cincisprezece ani – a adăugat organizatorul rapid și serios, cu o doză de compătimire față de soarta lui Kostenko. Acele cîteva clipe, cît a durat convorbirea, Sașa înmărmurise pe treptele scării înguste, ascultînd cu luare-aminte. La un pas de el aștepta o femeie în vîrstă, care dorea să urce la tribună.

— Hei, cobori sau nu? – a întreat aceasta, neprietenos.

Sașa a sărit de pe scară direct pe asfalt.

— Răcniți jos – i-a zis cucoana lui Sașa, mai apoi. – E de vreme pentru voi să urcați la tribune...

Venka, care-l aștepta jos pe Sașa, s-a prins despre ce este vorba, și nu l-a mai întreat nimic. Parcă-i era totuna, dacă-i vor lăsa să urce la tribună sau nu. În buzunare avea cîteva zeci de petarde. Uneori le scotea de acolo, apropiindu-le de ochi, de parcă nu ar fi știut ce sunt acelea.

— Nu ai o țigară? – l-a întreat Venea pe Sașa.

— Ți-am zis deja...

— Da? – a zîmbit încurcat Venea. – Dar ce anume mi-ai spus?

Au ieșit din nou din mulțime, spre a se îndrepta spre coloana lor, care se aliniase deja. Iana, cu părul negru, avînd pe ea o geacă scurtă și stridentă, cu blăniță la guler și la mînici, pășea de-a lungul rîndurilor, dînd comenzi. Avea niște blugi albaștri, ușor evazați. Era încîntătoare. Sașa știa că era iubita lui Kostenko.

Într-adevăr, Kostenko se afla în arest preventiv, fusese reținut pentru că achiziționase armament, doar câteva pistoale-automat; iar aceștia, din coloana condusă de Iana, erau: suita lui, parohia lui, oastea lui – aliniați în rînduri strîmbe, cu bandane negre pe cap, cu frunți transpirate, cu ochi sălbăticiți. Tineri stranii, neînțeleși, adunați unul cîte unul din întreaga țară, sudați prin fire nici de ei știute, sau poate printr-un semn sau un răboj primit de la naștere.

Undeva prin preajmă se afla Matfei, cel care a preluat cîrma partidului, în lipsa lui Kostenko. El nu era azi în coloană, ci supraveghea dintr-o parte. Iana a dus megafonul în față și a făcut un semn cu mîna. Vocea ei s-a contopit într-un urlet colectiv, unic, lăsînd ecoul primei litere sonore. Sașa încă stătea alături, negăsindu-și locul în coloană, dar gura lui larg deschisă întărea țipătul general. Cu coada ochiului, el a observat cum porumbeii speriați au zbughit-o de pe asfalt, iar ofițerul nervos strunea „rezerviștii”, aceștia agățîndu-se de bastoane cu mîinile lipsite de vlagă. Sașa răcnea împreună cu ceilalți, iar ochii săi se umpleau de acel pustiu necesar, care dintotdeauna anticipează orice atac. Erau șapte sute de persoane, și toate scandau un singur cuvînt: „revoluție”.

— Tișin! – fusese îmbiat cu mîna. – Vino!

S-a instalat în avangardă, ultimul din stînga, alături de Venea, ai cărui ochi mahmuri nu mai semănau cu niște colțunași răsfierți, ca mai devreme, ci deveniseră de-a dreptul roșii, incandescenti, ca și cum ar fi fost puși pe o tigaie încinsă.

— Dispari, mamaie! – rînjea Venea.

Lîngă coloana lor se instalase o băbuță, iar în clipa în care gloata a tăcut, Sașa i-a auzit glasul, care, se pare, nu doar o dată repeta același lucru: